TAKSA PLAĆENA U GOTOVU

OBITELJ

Broj 29

18. srpnja 1937

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 18. SRPNJA 1937

IX. GODIŠTE BROJ 29.

Slika desno: PJEVAČKI ZBOR UČENICA GRAĐANSKE ŠKOLE KOD SS. MILOSRDNICA U ZAGREBU na javnom nastupu dne 13. VI. o. g.

NEPRAVEDNA OPTUŽBA

Napisala Alice Landsberg

U trgovačkoj je školi neka stvar bila nestala i nije se mogla naći. Vlasnica izgubljenog predmeta bila je mala plava Anka. Ona je mogla lako preboljeti gubitak, ali se nije htjela pomiriti s mišlju, da se neko nekažnjen veseli nad nezakonitim posjedom.

Oko Anke su se okupile sve učenice iz razreda i uzbuđeno raspravljale o događaju, samo je jedna ostala sjedjeti u klupi i mirno je gledala u svoje bilježnice. Kako je Anka bila nagla, dobaci prema njoj:

»U ovom razredu ima dosta ljudi, kojima je izgubljena stvar trebala...«

Svima je odmah jasno, što Anka time misli. Greta, djevojčica, koja je sjedjela u klupi, bila je siromašna. Tako siromašna, da nije mogla da sebi nabavi ni najpotrebitije.

Duboka tišina, koja je zavladala nakon Ankinih riječi, iznenadi Gretu i ona podigne glavu. Dosada nije slušala uzrujano nadvikivanje učenica, ali zadnje riječi su ipak nekako doprle do njezina uha, a sumnjičavi pogledi drugarica uvjere je, da je dobro čula. Žarko rumenilo oblije njezino lice i čelo i ona se uspravi i pristupi krugu učenica. Gledala je samo u Anku, koja je bila malo lakomislena, ali nipošto ohola i okrutna djevojčica i koja je sada čekala, sa grlom stisnutim od tjeskobe, na riječi uvrijeđene drugarice.

Ali Greta reče samo ovo:

»Šteta, Anko, upravo tebe sam držala poštenom; samo to da znaš: siromašni ljudi nisu nipošto zli — a ja sam vrlo siromašna..«

Zatim se mirno vrati u klupu i nastavi svoj posao.

U taj čas uđe učiteljica u razred, a sve učenice brzo poskaču na svoja mjesta i počnu vaditi iz torba knjige i bilježnice

U trećoj klupi iza Grete sjedjela je Anka i nestrpljivo premetala po svojim knjigama. Naravno, opet je bila zaboravila da zašije rupu na svojoj školskoj torbi i sada su korice jedne knjige zapele u poderano mjesto. Dok je ona silovito natezala knjigu, ispadne joj nešto iz torbe i kad se prignula da to podigne, problijedjela je kao još nikada u životu. To je bila stvarca, za koju je mislila, da je ukradena. Sada je sjedjela kao na žeravici, stiskala je u šaci kobni predmet i zurila u Gretinu klupu.

Greta, inače najpažljivija učenica, gledala je sada umorno i tužno kroz prozor. Vani je veselo sjalo sunce, ali je za nju bilo sve sivo. — Tek danas vidjela je Anka, kako je Greta skromno, upravo bijedno odjevena. Sjetila se, da je ta djevojčica siroče, da je odrasla u sirotištu, da sada kod nekoga služi i usto uči. O, kako mora biti strašno nemati nikoga, ko te voli, a usto još biti tako siromašan i preziran i vrijeđan od svakoga.

»O, Greto, što sam ti učinila!« mislila je Anka u muci, koja je sve više rasla. Sada se sigurno u Gretinu mladom srcu skupilo toliko gorčine na ljude i ona se više nikada ne će moći od srca veseliti i smijati. Ona, Anka, skrivila je svojom lakomislenošću i nepromišljenošću, da je to malo napaćeno srce došlo do ove spoznaje: Siromašne ljude drže za loše i zle! — I konačno, Anka je to znala iz knjiga, a i neki unutarnji osjećaj joj je to isto govorio; ako čovjek mora uvijek tako misliti, mora napokon i postati loš! Ali ne! Greta, ta nježna i blaga djevojčica, tako ljubezna i mila prema svakome, nije mogla i nije smjela postati zla!

Anka olakšano uzdahne, gurne lagano drugaricu, koja je pred njom sjedjela, i zamoli je, da to isto dalje učini. Glatko i neopaženo od učiteljice došao je taj znak i do Grete. Ona se skoro uplašila, kad je osjetila prijateljsko gurkanje, na koje nije bila naučna, a najmanje ga je očekivala u tom času. Malo se okrenula i ugledala odmah očajničko lice Anke, koja je u pruženoj ruci držala zlosretnu stvarcu sa izražajem, kao da o tom ovisi sav njezin život. Greta pocrveni, onda problijedi, a usta su joj zadrhtala, kao da će zaplakati. Nije se smjelo govoriti, ali iz Ankinih očiju i čitava njezina bića strujala je golema molba za oproštenjem.

Ali još više je djelovalo na Gretu, što je u svijetlim očima svojih drugarica pročitala potvrđenje svojih nada: da će među mnogim stranim ljudima ipak naći takvih, koji će siromašnoj samotnoj djevojčici pokloniti malo ljubavi i prija-

Slika lijevo:
JAVNI NASTUP UČENICA GRAĐANSKE ŠKOLE KOD SS. MILOSRDNICA U ZAGREBU DNE 13. LIPNJA O. G.
Učenice u prekrasnim narodnim nošnjama i školskoj odori precizno izvode gimnastičke vježbe

teljstva i biti joj oslonac u teškim časovima. Odjednom je spao s nje teški osjećaj potištenosti, koji ju je dosad mučio i ona je blagosiljala slučaj, zbog kojeg je bila osumnjičena, ali koji joj je ujedno donio i povjerenje u ljude. Prije nego se olakšano zadubbla u posao, bacila je još jedan pogled kroz prozor i učinilo joj se, da sunce nije još nikada tako veselo sjalo...

ŽETVENA KRUNA

Svršetak žetve na poseban način slave u Srijemu i u Bačkoj. Kad se poželo i snopovi se svezali i složili, mladost se veseli i zaigra žetveno kolo. Žetelice tada pletu vijence — krune, koje s prvom zvijezdom nose gospodarima. Dječaci kao »zastavnici« skakuću pred djevojkama noseći kite žita okićenog cvijećem i vrpcama. Povorku prati svirka, a krune se predaju na osobito svečan način gospodarima.

Taj lijepi narodni običaj obradio je u svojim koledama dr Velimir Deželić sin, te je već u raznim mjestima prema njegovu tekstu obnovljen i s uspjehom prikazivan. Taj su narodni običaj s naročitom uvježbanosti izvele učenice Građanske škole kod ss. Milosrdnica u Zagrebu prigodom svršetka školske godine, dne 13. lipnja. Izvedbu je pratio mandolinski orkestar pod vodstvom č. s. Lijerke Skočibušić. »Žetvenu krunu« uvježbala je s osobitom pažnjom ravnateljica č. s. Marija Serafina Bezjak. S ovom priredbom istakao se i opet taj odlični naš odgojni zavod i pokazao vrsne sile, s kojima raspolaže.

Na toj javnoj priredbi Građanske škole kod č. s. Milosrdnica osim »Žetvene krune« izveden je obilat program, po kojemu su nastupile učenice s prostim vježbama, pjevanjem, sviranjem i narodnim kolima. Publika je osobito lijepo primila vježbu »Žetelica« i pjevanje narodnih pjesama, naročito onu poznatu »Mamica su štrukle pekli«. Učenice su nastupile disciplinirano i s mnogo razumijevanja, a nastavnice su uložile mnogo mara, savjesnosti i truda, da sve teče glatko i efektno. I nastavnice i učenice mogu biti ponosne na izvedbu Deželićeve »Žetvene krune«; a ponosni smo i veseli i mi, da u našem bijelom Zagrebu imamo tako odličan odgojni zavod.

U ovom broju donosimo s te priredbe nekoliko slika.

I. Kirin

Slika lijevo:
„ŽETVENA KRUNA"
koju su dne 13. lipnja o. g. izvele učenice građanske škole kod ss. Milosrdnica u Zagrebu prema tekstu dra Velimira Deželića sina i glazbi dra Božidara Širole iz jeronimske knjige „Kolede"

Slika desno:
MANDOLINSKI ZBOR učenica Građanske škole ss. Milosrdnica u Zagrebu, koji je nastupio dne 13. VI. o. g. i pratio izvedbu Dežel'ćeve „Žetvene krune"

PŠENIČNI KALENDAR

Napisao Nikola Žic

Po svoj se Zemlji u stotinama jezika izgovara Očenaš i moli se od Boga kruh naš svagdašnji. Svaki molitelj ne misli pod kruhom uvijek isto. Ja sam u mladosti rijetkih svetaka uživao bijeli kruh od čiste pšenice, a danas ga, Bogu hvala, mogu imati svaki dan, ali mi je raženi kruh miliji. Stanovnici gradova vole bijeli kruh, a seljaci su posve zadovoljni s raženim, ali radije siju pšenicu, jer ju bolje prodaju. U prehistorijsko su doba domaćice pržile zrnje, pravile prekrupu i kuhale kašu, a stari su Babilonci, Egipćani i Židovi pečenjem kaše u pepelu pravili lepinju, kakvu još danas prave i jedu narodi Kavkaza, Armenci i Perzijci. Bogati su Grci i Rimljani jeli bijeli kruh pravljen kvascem, a siromašniji su se slojevi hranili prosenom kašom. Slično je bilo i u Srednjem vijeku. I onda je pšenični kruh bio sirotinji poslastica i ljekarija, a jela se kaša i lepinja od raži, ječma i zobi, prosa i heljde. Laki kruh, učinjen pomoću pjenice, počeo se širiti tek pred nekoliko stoljeća. Zapadno od Rajne jede se isključivo bijeli kruh, u Srednjoj Evropi su mješovite vrste kruha, a s one strane Odre i preko Urala sve do Tihog oceana je područje crnoga kruha i raznovrsne kaše, dok se Kinezi i Japanci hrane rižom.

Pola milijarde Evropljana i Amerikanaca hrani se pšenicom, a preko pola milijarde Azijaca rižom. Mnogo milijuna ljudi u južnoj Evropi, Americi i Africi jede kukuruz, a još više njih u sjevernoj i istočnoj Evropi pretežno raž, dok dosta svijeta u Indiji, Kini i Africi živi od prosa. Ukratko se može reći, da po prilici polovica stanovništva na Zemlji jede pšenicu i raž, a druga polovica rižu odnosno kukuruz i proso. Mnogim je narodima svadidašnji kruh od žitarica potpuno nepoznat, pa im je glavna hrana neki korijen, gomoljika, banane, batate, krumpir i t. d.

Svakako daju žitarice onaj svagdašnji kruh, koji je najviše raširen, a među njima ide prvo mjesto pšenici. Trećina svjetske produkcije pšenice otpada na Evropu, ali kako Evropa troši gotovo polovicu pšenice, koja urodi na čitavome svijetu, mora se uvoziti ovamo iz ostalih svjetskih žitnica, a te su u Americi, gdje se proizvodi polovica svjetske produkcije, ali se troši samo petina, onda u Aziji i Africi i naročito u Australiji.

U Sjedinjenim Američkim Državama ogromne su površine pod pšenicom, koja se dobiva pomoću strojeva. Dosta je spomenuti države Wisconsin, Južnu Dakotu, Kaliforniju i svjetsko tržište Chikago. Danas je i britska Kanada znamenita žitnica Evrope. Ondje su uzgojene najbolje vrste tvrde i čvrste pšenice, koja dozrijeva u kratko vrijeme ondješnjega ljeta. Još je brže napredovala kultura pšenice u Argentini. Kad su nikli kolonisti, niknula je i pšenica, osobito u pokrajini La Plati. Ovdje je žetva u doba naše zime kao i u Australiji, gdje produkcija znatno nadmašuje potrebu domaćega rijetkoga pučanstva.

Glavni potrošač se dakle ne treba bojati gladi. Evropi pritječe pšenica iz cijeloga svijeta, a što je naročito zanimljivo, pritječe joj neprekidno cijele godine, jer je žetva pšenice svakoga mjeseca u drugoj žitnici po svijetu. Kod nas se u srednjoj i južnoj Evropi žanje pšenica pod kraj mjeseca lipnja i početkom srpnja. Pod kraj lipnja je žetva u južnoj i srednjoj Uniji (USA), pa u Kitaju i Japanu, a u srpnju se žanje u južnoj i srednjoj Rusiji, pa u sjevernoj Uniji i u Kanadi. U kolovozu se nastavlja žetva pšenice u srednjoj Evropi, Rusiji, Japanu i Kanadi, a provodi se još u Norveškoj i Engleskoj. U rujnu se isti posao obavlja u sjevernoj Rusiji, po

Skandinaviji i u Škotskoj, pa se u Rusiji i Skandinaviji svršava tek u listopadu.

U drugoj polovini godine žetva je pšenice pretežno na južnoj polutci. Tako u studenome žanju Peruanci u južnoj Americi i Buri u južnoj Africi, a u prosincu Talijani i njihovi podanici u Etiopskome carstvu (Eritreja, Somalija, Abesinija). U siječnju je žetva pšenice u Australiji i Novoj Zelandiji, pa u Birmi pod Himalajom i u Argentini u južnoj Americi. U veljači se žetva nastavlja u Argentini i provodi u Urugvaju, a u ožujku rade srpovi i strojevi u Indiji, koja svršava žetvu istom u travnju, kad se žanje još u Perziji, Egiptu i Mehiku. U svibnju je klas pšenice sazreo u preostaloj istočnoj Aziji i sjevernoj Africi te na američkom tlu u Floridi i Texasu. Time je završen krug žetve za zimskih mjeseci u južnim i tropskim širinama.

Ogromno je mnoštvo pšeničnoga zrnja i brašna, koje se u godini dana što željeznicom što parobrodom pomiče od dalekih dobavljača do evropskih potrošača. Svjetski izvoz pšenice je sada poslije rata gotovo tako velik, kakav bijaše neposredno prije svjetskoga rata. Glavni je potrošač ostala Evropa, a kod dobavljača imade promjena. Među ovima su Rusija i USA znatno oslabile, jer manje proizvode, odnosno više troše kod kuće, a Argentina i Kanada znatno pojačaše produkciju i eksport, dok je Australija s ostalim manjim žitnicama po svijetu sporedne važnosti. Može se reći, da preko dvadeset milijuna tona pšenice putuje svake godine od dobavljača k potrošačima. Kukuruza i ječma se na tom putu pomiče mnogo manje, po prilici za polovicu manje, a raž putuje još slabije, jer se većinom proizvodi za domaće potrebe, u Njemačkoj, Poljskoj i Rusiji.

Ako dakle pšenica i nije naš kruh svagdanji po cijeloj Zemlji, ona rodi nesamo po svim njezinim kontinentima, nego sazrijeva postepeno u toku čitave godine, sad ovdje sad ondje, tako da možemo svakoga mjeseca jesti kruh od mlade žetve, kao što svaki dan jedemo netom pečeni kruh od brašna, koje je nedavno samljeveno. Naša se Zemlja okreće oko osi i u godini dana Sunce obdari čovjekovu njivu obilnim plodom pšenice, tako da nema mjeseca bez žetve. Kao što se peče jagnje na ražnju, tako i klas pšenice zrije na Zemlji sad ovdje sad ondje, da nam Bog doista svaki dan šalje i daje kruh naš svagdanji.

KRALJEV OGRTAČ

Napisao Stjepan Gorupić

U negdašnjoj kraljevini Bavarskoj vladali su kraljevi iz obitelji Wittenbach. Nebrojene su Wittenbachske anegdote. Jedna je — kako čitam — dragocjena o »Ocu Maksu«, kako su Bavarci zvali bivšega svoga kralja. Taj bavarski kralj bio je poznat kao čovjek svoje glave, rado se navraćao i gdje ga nije trebalo, slobodno se kretao i šetao među svojim narodom. Jednoga dana šetao se on, monarh, po svojoj prijestolnici sam. Bio je vrlo vruć dan, a on, »Otac Maks«, ni pet ni šest svuče svoj ljetni ogrtač te ga prebaci preko ruke. Nakon odulje šetnje naiđe i u onaj dio grada, u kojemu se nalazila zalagaonica. U blizini zalagaonice stajale su neke ostarije gospođe. Ove su obično onima, koji su se nećkali, da sami nose založiti svoje stvari, uz malu nagradu odnosile, založile i primjeni im novac uručile. Bavarski kralj ugleda jednu takvu gospođu, koja je živo mahala rukama i prišla mu.

»Želite li, milostivi gospodine, založiti svoj ogrtač? Ja ću vam rado to učiniti.«

Vladar se htjede i opet našaliti na tu nenadanu prigodu, pa reče:

»Da, dobra gospođo, to bih htio.«

»No pa tada mi dajte ogrtač i dođite za pola sata. Ja ću sve urediti. Za ogrtač ću sigurno dobiti 8 do 10 maraka. Fini je to ogrtač!«

Kralj ozbiljno uruči toj ženi svoj ogrtač. Kada je prošlo pola sata, on opet dođe. Sva vesela dočeka ga ona gospođa, izbroji mu na dlan dvanaest maraka rekavši:

»Šta ne, dobro sam učinila, gospodine, pa evo i založna cedulja.«

Kralj spravi u džep založnu cedulju te upita:

»A šta sam vama dužan, draga gospođo?«

»Tri krajcara za cedulju, a sekser za mene.«

Vladar dade, začuđenoj gospođi dvanaest maraka i brzo se udalji.

Kad je kralj Maks došao kući, odmah potraži kraljicu, preda joj založnu cedulju i reče smiješeći se:

»Ah, Marijo, ja sam založio svoj ogrtač...«

Naravno, da je kraljica odmah dala iskupiti kraljev ogrtač.

UZDARJE

Dok je Ljudevit XI. bio još nasljednik francuskog prijestolja, svraćao je katkad za vrijeme lova k nekom siromašnom seljaku i pojeo bi kod njega s velikim tekom zdjelu repe. Kad je Ljudevit zasjeo na prijestolje, odvaži se ovaj siromašak da kralju uzvrati posjet i odnese mu na dar najljepše repe iz svog vrtića. Kralja je to vrlo razveselilo; on pogosti svog nekadanjeg lovačkog druga i dade mu za uzdarje 4000 franaka.

Tolika kraljeva darežljivost potakla je jednog dvorjanika te on pokloni kralju vrlo vrijedna konja, u nadi, da će biti isto onako kraljevski nagrađen. Ali kralj mu pošalje one repe s riječima:

»Nadam se, da je ovo uzdarje dovoljno vrijedno — stojalo me je 4000 franaka.«

Slika na omotu:

Među alpinskim cvijećem

Foto Z. I.

Izvorni roman „Obitelji“

BILJEŽNICA S KOCKAMA

ROMAN IZ SUVREMENOG ŽIVOTA — NAPISAO IVO BALENTOVIĆ (Nastavak)

»Vražja ti je to stvar!« nakašlja se Marcel. »Velim: vražja! I nemoj si, molim te, uobražavati, da ćeš to sve samo tako jednim potezom riješiti. Nezgodno je to, dragi moj, poigrati se tuđim srcem...«

»Srce! Ti vjeruješ u srce! Ja mislim, da tu postoji samo razum, a drugo su sve neki drski nagoni, koje treba znati od sebe odagnati. Odagnati tako, kao dosadnu nasrtljivu muhu.«

»Pazi!« Marcel ustane i protegne se. »Ta će stvar, o kojoj si mi govorio, imati svoje posljedice...«

Ušao je podvornik i predao pokrajinske vijesti.

Div se zadubio u poštu. Razvrstavao je rukopise, nepotrebno bacao u koš. Mehanički je propentao:

»Ti tako misliš, ali vidjet ćemo!«

Marcel se namršti i sagnu. Okvir šešira mu je potpuno zasjenio lice.

»Ima li ovdje u vašem uredništvu kakvo mjesto za mene? Znaš, nemam ni dinara.«

»Dragi moj,« sažalno ga pogleda Div, »ja znam, da se ti šališ. Uostalom, ja te razumijem. Evo ti,« i on segne rukom u džep, »nešto sitniša. Vratit ćeš mi, kad budeš imao.«

Marcel je u ruci držao stotinarku. Žurno je spremi u džep. Lice mu se naglo razvuklo u osmijeh.

»Želim ti sreću u tvojim procesima kod suda. A i ono drugo...«

U sobu upade direktor, starac navorana lica, vodenih očiju i ćelave glave. Imao je ranu iznad uha. Rupčićem je brisao suzne oči i teško dišući sruši se na stolac.

»Atentat, Dive! Bitange jedne, htjeli su da me ubiju!«

»Tko?« skoči Div uzbuđen i blijed. Glas je starog direktora Rankičića bio suzno jecav. To je dirnulo Diva i on zaštitnički uslužno stupi pred zaplakanog čovjeka. Na korak.

»Tko je htio da vas ubije?«

»Bećari jedni, ah... Dječaci su ispod prozora bacali kamenje; ah, to je udešeno. Oni su poslani, oh, moja glavo!« Uhvatio se za glavu i opet projecao: »Napišite, Dive, da su me htjeli lišiti života! Napišite to, da umirem. Da! Da ležim u agoniji. To neka bude apel na srca naših istomišljenika... Neka vide, da nisam uistinu merkantilist. Oh, moja jadna glavo!«

Direktor ustade i izjuri iz sobe jaučući i neprestano pentajući:

»Napišite; to svakako napišite.«

Sunce se već odmaklo od prozora i spuštao se sivi polumrak. Marcel je prihvatio za kvaku, a Div se vedro nasmijao, dohvatio pero i namignuo Marcelu:

»Ovako se piše za novine!«

Na bijeli arak napisao je krupnim slovima:

»*Drzak napadaj na našeg direktora usred bijelog dana*«.

»U stvari nije to ništa!« reče. Jedna ogrebotina! Ali evo vidiš tako nastaje — blef. Kod nas ovdje prava ti je Abesinija. A taj se pojam može protegnuti. Uzmimo, eto, naša štampa. Naš direktor ti je pravi sentimentalni Haile Selasie,

FILMSKA GLUMICA LUISE RAINER,
koja je neke godine ljetovala na našem otoku Hvaru, u glavnoj ulozi svoga najnovijeg filma
Foto Metro-Goldwin-Mayer

koji nas goni na posao, od kojega čovjek može samo pokvariti želudac, skupa s 30.000 čitatelja. Ja sam eto tri godine ovdje namješten, tri godine hodam po sudovima, prevrćem ovdje dnevne sitnice, pišem laži o nekom milosrđu, jednakosti ljudskoj, a za koga to? Jednakosti nema ni u ovoj našoj ludoj kući, jer od rane zore do kasne noći goni se na primjer jednoga podvornika da radi, a plaća mu iznosi samo pet stotina dinara na mjesec. Nitko, pa ni sam direktor ne vjeruje u pozitivnost te naše jalove rabote. Nema tu morala, nema idealizma, dragi! A i s t i n a, to je

zlatna ptičica u neprozirni kavez zaključana. Da, da, tako je, nažalost!«

Marcel se bez riječi rukovao sa Divom i izjurio na svježi zrak.

Na ulicama je bilo maglovito. Na Zrinjevcu su se pojavile prve skupine šetača. Blistavi ogrtači na muškarcima caklili su se ovlaženim maglovitim pršanjem. Žamor je postojao sve jači.

Presjekao je tri ulice poprijeko i zaustavio se pred trafikom. Motrio je u izlogu raznovrsne školske sitnice, olovke, blokove, bilježnice. Prozor je bio zamagljen. Voda se cijedila niz staklo.

»Dakle ovdje je ona,« mislio je Marcel. »Tu, iza ovoga stakla. Tri koraka razmaka — kuca njezino srce. Kako su ljudi nekada blizu,« došla mu je misao, »a koliko su ipak udaljeni! Fizička blizina — phi...«

Izašla je Buga.

»Vi?«

»Ja. Kad ćemo se opet vidjeti, Buga?«

»Sutra u pola osam ovdje.«

»U redu.«

»Zbogom.«

»Zbogom, Buga!«

On se veselo smiješio i korak mu je radosno zvonio. Zatim je veselo zagundao novu uličnu ariju:

»S pjesmom kroz život
Koračaj vedar,
Nasmijan, jedar,
Sretan i mlad...«

Ušao je u tamvaj, koji je bio prepun. Baš je ušao radi toga. Oko njega su se stiskale licejke, koje su se vraćale iz škole.

Na prvoj stanici iskoči van i uputi se dalje pješice.

IV.

Rijeka je bila mutna i muljevita. Nosila je šiblje i sasušeni korov — vrteći se u bijesnim vrtložima. Jurila je pjeneći se i šumeći ispod ogoljenog vrbinja, noseći u svome zamahu komade žute pjeskovite ilovače. Rijeka je bila glomazna i odurna, strahovita u svojoj silnoj najezdi i lagane slamčice nijesu za onu ogromnu masu značile upravo — ništa... Tekla je rijeka i u svojoj glomaznosti, bila je strašna i dostojanstvena...

Ta mu se slika duboko usjekla u mozak. Jutros rano, dok je bilo na ulici vrlo malo prolaznika, dok je vladala velika jutarnja studen i magla gusta i neprozirna, on je stajao na riječnoj obali i zurio u vodu. Uspoređivao je tu glomaznu masu sa životom, u kojemu struji neiscrpna snaga, na čijim su talasima vjekovi bezglave muhe. On je spoznavao, da je i on samo jedan atom te nepregledne ogromnosti, jedna ništica, jedva vidljivi crvić.

U njemu se potajno dizala želja da uzdigne glavu visoko, da se popne na Modru goru, podigne ruku i glas i krikne, neka se zaore planine. Klijala je želja, ali je snaga bila sićušna spram vremena i prostora, u kome se pokretao.

On je htio da se izdvoji iz krda, koje se spušta u nizinu. Htio je da se uspne na goru, na modri i sunčani vrh, da poljubi zoru u rujna slatka usta.

Htio je da mu udarac bude snažan i strahovit, da pokida visoke ograde i sve lance, koji su ga vezivali za močvaru.

Htio je... Ali mu je glas bio šaptaj nemoćnika i snaga jednaka mravljoj, pa je ostao dalje sputan — i oči su mu bile pune suza...

Lice mu se skeptički grčilo i svi se pokreti lomili u prazno... Daleko je bila modra gora i život je bio pun suzne jeseni i maglovite njene sivosti... Život je bio pun tuge i suza... Suza

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ne treba ići nikuda dalje; ne treba čitati Jacka Londona, treba motriti ovo, što je pred nama. Suvišno je brbljati o socijalnoj pravdi, brundati o dijatektičkom materijalizmu i Marksovom evanđeoskom doktrinarstvu, a pod vratom nositi svilenu kravatu.

»Dragi moj,« govorio je Marcel Divu sumorno, »toliko je laži, da bi čovjek morao samo pljuvati, ako bi htio da ostane donekle na površini. Pogledaj ovu palaču pred nama: podignuta je na korupciji i spekulaciji; vlasnik joj je pronevjeritelj, nemoralan tip i zločinac — ta do jučer je sakupljao na selu sjemenje i stare prnje, a danas je predsjednik humanitarnog društva, na grudima čak nosi neke ordene i zasluge.«

(Nastavit će se.)

IVAN D. BUTKOVIĆ,
glavni predsjednik

BOYD-BOIĆ,
glavni podpredsjednik

BOŽO JONIĆ,
glavni tajnik

JOHN BADOVINAC,
upravitelj podmlatka

F. A. BOGADEK,
vrhovni savjetnik

VODSTVO HRVATSKE BRATSKE ZAJEDNICE U AMERICI

DOLAZAK AMERIČKIH HRVATA U STARU DOMOVINU

Dne 8. o. mj. došlo je iz Amerike u Zagreb nekoliko stotina Hrvata, da posjete staru domovinu, sa kojom ih vežu mladenačke uspomene i velika ljubav. Grad Zagreb dočekao je vrlo svečano i srdačno svoju braću iz Amerike, okićen narodnim trobojкama, a oni su za vrijeme svog boravka u hrvatskoj Metropoli između ostaloga obavili dva značajna posjeta: prvi posjet duhovnom predstavniku hrvatskog naroda Hrvatskom Metropoliti, kojega je zamijenio preuzv. g. Nadbiskup Koadjutor dr Alojzije Spetinac, a drugi posjet vođi hrvatskoga naroda dru Vlatku Mačeku. Tom zgodom izrečene su misli pune značenja i pobude, te će ovaj posjet sigurno biti početak novoga gibanja među hrvatskim iseljenicima i novog interesa Hrvata iz stare domovine za braću u tuđini.

Poseban posjet obavili su Hrvati iz Amerike kod Hrvatskog Radiše, jer ih s tom vrijednom narodnom ustanovom vežu tijesne veze i jer su joj oni najčvršći potporanj. Posjetili su ujedno i treći Žumberački kongres, koji se održao dne 11. o. mj. u Kostanjevcu. Pregledali su znamenitosti grada Zagreba i krenuli svojim domovima, gdje ih čekaju srca puna topline i ljubavi.

U Zagrebu je svakoga dana za vrijeme boravka milih gostiju bila po koja priredba njima u počast, a razne su osobe i ustanove poklonile braći iz Amerike skupocijene darove i ustanove, naročito za njihov etnografski muzej, koji će otvoriti u Pittsburgu. Posebnu pažnju pobudio je dar Centrale Hrvatske Katoličke Akcije, koji se sastoji u albumima prekrasnih narodnih poculica iz raznih hrvatskih sela.

Svi gosti, koji su posjetili staru domaju, pripadaju velikoj potporno-dobrotvornoj i ekonomsko-kulturnoj organizaciji, koja se zove »Hrvatska Bratska Zajednica«. Toj organizaciji stoji na čelu Ivan D. Butković, vođa posjeta u domovinu, a broji oko sto hiljada članova te ima svoje glasilo. Uz tu organizaciju ističe se u Americi još i »Hrvatska Katolička Zajednica«, koja ima isti cilj kao i »Hrvatska Bratska Zajednica«, samo što ona istupa s jasnim Katoličkim programom. »Hrvatska Katolička Zajednica« ima svoje glasilo »Naša Nada«.

U pripravnom odboru za doček braće Hrvata iz Amerike učestvovale su sve važnije hrvatske ustanove, pa je bilo po svom delegatu zastupano i Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima, koje i među američkim Hrvatima ima svojih članova te i među njima vrši naročitu prosvjetnu misiju.

P.

CRKVA DUBROVAČKOG PARCA SV. VLAHA
Na današnji dan, dne 18. o. mj., završuje se veličanstveni Euharistijski Kongres u Dubrovniku — Hrvatskoj Ateni

Događaji

12. lipnja: U Moskvi Staljin dao osuditi na smrt i pogubiti 8 generala, među njima i maršala Tuhačevskoga.
13. Češkoslovački predsjednik vlade Hodža otputovao u Rumunjsku.
14. Letonski ministar vanjskih poslova Munters na službenom posjetu u Moskvi.
16. U Bugarskoj se rodio prijestolonasljednik.
17. Predsjednici vlada Male Antante Hodža, Stojadinović i Tatarescu vijećali u Turn-Severinu i Vršcu.
18. Poljski ministar vanjskih poslova pukovnik Beck putuje u Paris. Očekuje se popuštanje međunarodne napetosti.
19. Ulice u Moskvi zaposjela je crvena vojska i organi GPU. Staljin je dao pohvatati komunističke vođe iz stranih zemalja.
20. U Cartageni izvršena sahrana 50 žrtava eksplozije na oklopnoj krstarici »Jaime I.« uz sudjelovanje građanskih i pomorskih vojnih vlasti.
21. U subotu u 13 sati i 20 minuta ušle su prve nacionalističke čete generala Franka u Bilbau. Te su čete pripadale baskijskim nacionalistima iz Navare i Santandera.

KUBIZAM

Napisao Luka Perinić

Francuz Paul Cézanne i Holanđanin Vincenz van Gogh neovisno jedan o drugome izgrađivali su novo gledanje na umjetnički objekt i na njegov koloristički izražaj. Različiti u temperamentu i stvaralačkoj snazi, ali jednaki u revoltu prema onome, što narivava vanjska priroda i što je impresionizam uzimao kao jedini smisao umjetničkog objekta i izražavanja.

Njihove tendencije u početku nije shvaćala publika, kao što se redovito događa sa svim novim nastupima u umjetničkom svijetu i u kulturnim nastojanjima uopće, ali nakon njihove smrti započeo je blagotvorni njihov utjecaj na mlađe umjetnike, koji su ih smatrali duhovnim svojim vođama i učiteljima. Odreda je to bila brojna i revolucionarna omladina, koja je uz umjetnost povezivala i poseban program, a koja se skupljala u prvom redu oko Matisse-a u Parizu.

Vrlo tipična ličnost za tu slikarsku epohu jest Paul Gauguin (koji je umro god. 1903.), koji je formalno pobjegao iz Francuske i Evrope daleko preko mora na primitivni otok Tahiti i Martinique, da se oslobodi impresionističkih nastojanja i škola, koje su formama svojim sputale svaki stvaralački pokušaj. Evropsko slikarstvo s impresionizmom došlo je u ćor-sokak, priroda vanjska dirigira sadržaj i izražaj umjetnine, kao da je ona uzrok i stvaralac svega, a pritom onaj glavni pokretač — nutarnji doživljaj i stav same umjetničke ličnosti posve je sekundaran i beznačajan. Treba pobjeći od tih zabluda evropske kulture i vratiti se iskonskim zapažanjima i izrazu, kakav imaju primitivci na dalekim prekomorskim otocima, ili djeca, koju još nije u stvaralačkom nastojanju iskvarila impresionistička suhoparnost.

Svu tradiciju likovne umjetnosti, koja se razmahivala od renesanse pa ovamo, zastupnici novog smjera odbacili su kao zabludu. Renesansa je proti srednjevjekovnom supranaturalnom stavu umjetničkog stvaranja postavila prirodu u središte pažnje i od nje su tu zabludu baštinile manje više sve kasnije škole vjerujući, da je ona jedina i prava stvarnost. Predrenesansni primitivci i gotika, u kojoj je fantazija i čuvstvo igralo dobru ulogu, imaju više značenja i prava da budu uzori (Španjolac Greco).

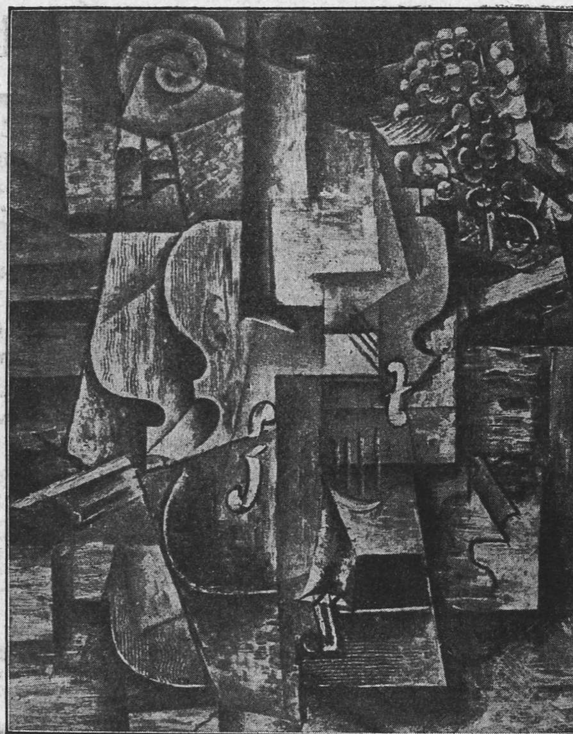
Novi, dvadeseti vijek, započeo je s devizom — ekspresionizma, koji se postavljao kao protivnost impresionizmu. Htio se učiniti obrat: ne da priroda dirigira sa svojim impresijama, nego da stvaralac umjetnik sam stvara stvarnost i na platno prenosi tu ličnu ekspresiju. Što jednostavnije i bez obzira na samu vanjsku zazbiljnost, o kojoj se dosad toliko vodilo računa. Što dalje od te ishitrene zazbiljnosti, to bolje. Zato umjetnost seljaka i djece, rezbarije primitivaca i crnačka umjetnost dobivaju sve to veće značenje. Mnogi umjetnici povode se za tim novim otkrićima i namjerice izobličuju prirodu i u nju unose primitivna shvaćanja, koja su često u kontradikciji s fizičkim zakonima. U tom se pravcu ističe Henri Rosseau (koji je umro godine 1910.) stvorivši neku djetinju zazbiljnost, kao da se igrao ljudima i prirodom i od njih izgrađivao naivnu idilu, koja privlači.

Ta naivnost i djetinja iskrenost samom Rousseau-u bila je prirođena, ali nije mnogim kasnijim umjetnici-

Slika lijevo:
SVADBA
Naslikao Henri Rousseau

ma, koji su intelektualizirali takovo umjetničko nastojanje... Upravo iz ovih tendencija nastao je **kubizam**. Kubizam je htio, da sintetizira čitavo nastojanje ekspresionizma, no uspio je da se zadrži samo na jednoj njegovoj strani te da je dovede do karikature i nemogućnosti. Glavni zastupnik kubizma je Pablo **Picasso**. Svaki objekt, kojemu pristupa umjetnik, ne smije — prema shvaćanju ekspresionista — biti nego primjer, kako stvaralačka snaga djeluje i sređuje pojave. Djeca i primitivci to najbolje znadu izvesti; moderni umjetnici moraju do toga iskusnog osjećaja i naivnosti doći tek studijem, refleksijom, koja će im pomoći da se oslobode tradicionalnih forma. U tome i jest osnovica kubizma; umjetnik treba da uđe u reflektiranje, mozak tu radi — i eto opet intelektualizacije, koja redovito znači kočenje spontane stvaralačke snage. I same zorne probleme kubizam hoće da »znanstveno« riješi i da o njima »filozofira«. Kubizam ne uzima predmete kakvi jesu, niti prostor, koji ti predmeti zahvaćaju, nego na osnovu njihova zahvaćanja prostora oblikuje prostor uopće... I kolikogod je kubizam htio da stane na put ekstremnom individualizmu, u koji su vodili principi ekspresionizma, opet se zaustavio samo na jednoj njegovoj tendenciji, da je dovede do karikature i skrajnje intelektualizacije.

VIOLINA
Naslikao Pablo Picasso

OKOLO SJEVERNOG POLA

Opet se u novinama piše o osvajanju sjevernog pola. Taj kraj vječnog leda privlači danas, kao što je privlačio i u prošlosti pažnju kulturnog svijeta.

Prva zabilježena vijest o putovanju u sjeverne ledene krajeve pada u doba Aleksandra Velikoga, a u vezi je s putovanjem Grka Piteje oko god. 325. prije Krista. Taj Grk, rodom iz grčke kolonije Musilije (današnje Marseille), bavio se uz svoje trgovačke poslove i astronomijom, a putovao je na sjever radi trgovine, t. j. zbog nabavka kositra i jantara, te je dopro po svoj prilici do današnjih otoka Shetland.

Iza toga ima vijest o prodiranju na sjever tek iz osmog stoljeća poslije Krista, kada se irski mornari preko Orkneya, Shetlanda i Färörskih otočja hvataju Islanda. Iza g. 850 počinje u većoj mjeri naseljavanje Normana na Islandu, gdje su osnovali i grad Reykjavik (što znači: Divna draga). Taj grad je i danas »prijestolnica« Islanda (inače pod suverenitetom Danske). Sam otok Island, s površinom od 104.000 četvornih kilometara, ima nekih 100.000 stanovnika.

Prva vijest o Grönlandu pada početkom X. stoljeća — od gusara Hunlejörna, ali se pravi njegov otkrivač može smatrati Erich Randa, koji se zbog raznih umorstava i nasilja morao po narodnom sudu ukrcati na lađu i otputovati u nepoznate krajeve. To se zbilo oko godine 985. Da na to kopno privuče što više ljudi, dade mu ime Grönland, što znači »Zelena zemlja«.

Prvi putnici u najsjevernije krajeve imaju u starom vijeku s jedne strane posve trgovačke namjere, a s druge strane njihova su putovanja razni pustolovni pothvati manjih ili većih skupina. Novi vijek s tekovinama tehnike i sa svojim napretkom lakše je prodirao u sjeverne ledene poljane, a danas uz političko-trgovačke interese tamo vode ljude ponajviše naučni motivi. Osvajao se korak po korak neistraženog teritorija, a u današnje dane već se misli i na redovite letove preko sjevernog pola. Mnogi su smioni ljudi u starija vremena propali bez traga i glasa u sjevernom ledu, a mi danas pratimo svaku stopu onih, koji lete na sjeverni pol, neprestano smo s njima u dodiru, svakog časa smo obaviješteni o njihovu radu i sudbini te im lako možemo priskočiti u pomoć. P.

Slika desno:
HRVATSKO PJEVAČKO DRUŠTVO „ZVONIMIR" U SRIJEMSKIM KARLOVCIMA SA DIRIGENTOM STJEPANOM KOVAČIĆEM

OSVETNIK

(Nastavak)

IZ SLAVNE HRVATSKE PROŠLOSTI — SPJEVAO DR FRAN BINIČKI

3. PAUK

Zaplakale grčke majke, Mletačkinje ljube cvile;
Hrvatske se brze lađe po sinjemu moru krile,
Izuvarce, bezobzira napadaju tuđe lađe.
Ne vraća se kući više ko u sinji Jadran zađe.
Na gradove i na sela zalijeće se Hrvat mamen
I pod samim Carigradom sine često žarki plamen.
Zaman mole Grk i Mlečić: »Kršćani ste, Božji ljudi,
Nije kamen srce vaše, ako su vam kamen grudi.
Ta dosta nam nekrst zada teških patnja, ljutih jada,
Od kršćanske ruke sada trgovina, vjera strada!«
Zaman mole Grk i Mlečić, jer im Hrvat resko zbori:
»Nekršteni zlotvori ste od nekrsta svakog gori,
Vjernici ste Isusovi, svi kad vam je tijesno, vruće.
A ko sruši naše crkve, ko li spali naše kuće?
Ko odvede naše roblje, od Hrvatske stvori groblje?
Vratite nam naše drage, podignite naše mrtve,
Pa će nestat vaših jada, smanjit će se vaše žrtve.
Dotle ćete osjećati našu srdžbu, našu snagu,
Deset će vam glava pasti za svaku nam glavu dragu,
Za spaljene kuće naše podmukli će gorjet Mleci,
Carigrad će bijeli plamsat — pomogo nam Bog i Sveci!«
Zalijeće se vitez Borko pod zidine Carigrada,
Srce mu je tvrdi kamen, duša mu je puna jada
Od onoga kobnog dana, kad se vrati na garište,
Da po starom Dubrovniku svoju dragu zaman ište,
Zaman viče: »Gdje se skrivaš, o Nevenko, moje janje?
Kažite mi, vratite mi moje slatko milovanje!«
Zaman sužnje nadarene pušta kući začuđene,
Da Nevenku vrate živu ili mrtve kosti njene.
Zaman hrli Carigradom s varalicom taštom nadom
Zaman sve mu, jer Nevenka iščeznula kao sjenka,
Kudgod krene, gdjegod pita, nigdje glasa ni spomenka.
Stoga bijesni Borko mamen, u srcu mu bukti plamen,
Na sve sudbe nevoljnika srce mu je tvrdi kamen.
Uto pauk razapeo po Hrvatskoj tvrde mreže,
Pa ih veže na sve strane i polako krišom steže.
Zapleću se muhe lude, istrgnut se zaman trude,
Stari pauk Bizantinac potajice sudi hinac,
Da zaplete lakovjerne, narod složan da razdvoji,
Jer nesložnu i slabiji lako udes gori kroji.
Siplje novac, siplje laži i na brata brata draži,
Siplje pusta obećanja, podle duše svuda traži.
Domagoja bana blati, s Francima se kumi, brati.
I dok ban se hrabri trsi, da franački jaram skrši
I u borbi za slobodu slavni život slavno svrši,
Inoslav će nastaviti slavnog oca slavno djelo,
Silničku će snagu slomit, oslobodit dom svoj smjelo.
A kad mladi pobjednik se pjevajući u dom vrati,
Hrvatska će ucviljeno suze ronit, zakukati.
Pod okriljem grčkim Zdeslav Trpimirov sin se vrati
Te sve ništi i obara, ko ne prizna grčkog cara
Za vrhovnog svog vladara i vjerskoga gospodara.

4. KOSOVCI

Podranio štitonoša bana Zdeslava,
Podranio zora međa u lov u goru.
Govori mu vjerna ljuba lijepa Nevenka:
»Nemoj ići, dragi vojno, u lov u goru.
Usnila sam grozan sanak noćas u zoru:
Skočila je ljuta guja ispod kamena,
Savila se oko tvoga snažnog ramena.
Ti me viknu u očaju: Ljubo, pogiboh!
U pomoć ti skočih žurno, al se probudih.«
Nasmija se štitonoša župan Miroslav:
»San je laža, vjerna ljubo, Bog je istina!
Ta ti znadeš, ne ću samac u lov u goru.
Vjerni Vučko svud me prati i rob Sebirad,
Što ga banu gospodaru dao svijetli car.
On ti pozna govor pticu, svake zmije glas,
Čuje, kako trava raste i cvijet na polju.«
Župan ljubu zagrlio pa je poljubi
Te pohrli zora međa u lov u goru,
Za njim gleda vjerna ljuba, tiho uzdiše.
Kad se diže žarko sunce koplje nad goru,
U dom banu izvan sebe hitri Sebirad:
»Zlo je, gospe, tvoga vojna guja ujede!«
»Pa ti znadeš,« ciknu gospa, »svake zmije glas,
Mogao si mome vojnu dati prijeki lijek!«
»Liječnici se drugi brinu za tvog župana,
Svezana ga kući vode ljuti kosovi.«
»Ne šali se, Sebirade, zbori istinu!«
Viknu ljuba. Govori joj hitri Sebirad:
»Ne šalim se, dobra gospe, zborim istinu.
Tvoga vojna štitonošu vode kosovi,
Što ih Zdeslav, carski sluga s gnijezda potjera.
Pa se hrabri odmetnuše skupa u goru,
Gdjeno sude kosovice po svom zakonu.
Vješala će postaviti tanka tanana,
Podići će podupornje bana Zdeslava.«
Kad to začu lijepa gospa, brizne plakati,
Pa obuče grčko ruho tanko, svileno,
Malog sina Borislava uze za ruku,
A Ljubicu nježnu kćerku podvi na grudi.
Uto bučeć dopadoše ljuti kosovi,
Među njima štitonoša bana Zdeslava,
Lice mu je bijelo platno, ruke svezane.
Progovara kršan junak s bradom do pasa:
»Sad nam zbori, skutonošo bana Zdeslava,
Ko si, što si, otkuda si, što te natjera,
Da se stidiš hrvatskoga slavnog imena
I da budeš desna ruka našem krvniku?«

Odgovori štitonoša bana Zdeslava:
»Kad me pitaš, kazat ću ti zgaljnu istinu,
Ogrija me žarko sunce pod Velebitom,
Kolijevka je moja stara selo Gvoznica.
Kad nam sela i gradove Grci spališe,
Odvedoše u Carigrad mene svezana,
Izbavih se iz sužanjstva s ljubom, s dječicom,
Beskućniku Zdeslav dade kuću, vinograd,
Ja mu dadoh tvrdu vjeru, da ću na vojni
Podanik mu vjerni biti, štit mu nositi.
Al se nikad ne odrekoh svoga imena,
Hrvatska je izmučena, slaba, malena,
Nigdje nema prijatelja pravog do Boga.«
»Istina je, skutonošo bana krvnika,«
Prekide ga mrki vođa, »živa istina,
Hrvatska je izmučena, slaba, malena,
Al Hrvatu svakome je silna, velika,
Ne treba joj tuđinskoga jarma nositi,
Ni od cara carigradskog milost prositi.«
Uto stupi lijepa gospa među kosovce,
Kad ugleda svoga vojna, plačuć prozbori:
»Zaklinjem te živim Bogom, hrabri vojvodo,
Pogledaj me salomljenu, moje sirote...«
Prihvati joj mrki vođa s bradom do pasa:
»Makni mi se četi s puta, lijepa Grkinjo,
Vlažna nam je još od gorske zore obuća,
Okaljat ćeš ruho grčko, ruho svileno,
Skvasit će se tvoja djeca, mali Grčići.«
Prihvati mu lijepa žena, tužna, slomljena:
»Na meni je grčko ruho skupo, svileno,
Al u grudi mojoj kuca srce hrvatsko.
Dopala sam bila davno ropstva nemila,
Moj Dubovik zlosrdnici Grci spališe.
Izbavi me od sramote plemić Miroslav,
Izvida mi ljute rane, rane za dragim,
Kog mi ote na vojnici more nevjerno.
Bratim tebe Višnjim Bogom, kršni viteže,
Pogledaj mi na sirote Borka, Ljubicu,
Njihovo je srce mlado srce hrvatsko.«
Čudno zasja meko lice kršnom kosovcu,
Zadrhta mu duga brada, duga do pasa,
Rastali se u prsima srce kameno,
Pa prozbori mekim glasom tužnoj gospođi:
»Bogom si me pobratila, sele po Bogu,
Bogom si me pobratila, primam za Boga.
Tvome vojnu ne će pasti glava s ramena,
Ali ni on ne će biti srca kamena,
Tuđinskome plaćeniku ne će služiti,
Nego će se s kosovcima mojim združiti,
A ti moraš milu djecu pomno gojiti,
Ponosom ih, rodoljubnim mlijekom dojiti.
Osvetnik će Branimir nam skoro banuti,
Hrvatska će na sve strane plamom planuti,
A tvoj vojno Branimirov štit će nositi,
S kosovcima odmetnike svuda kositi.«

(Nastavit će se.)

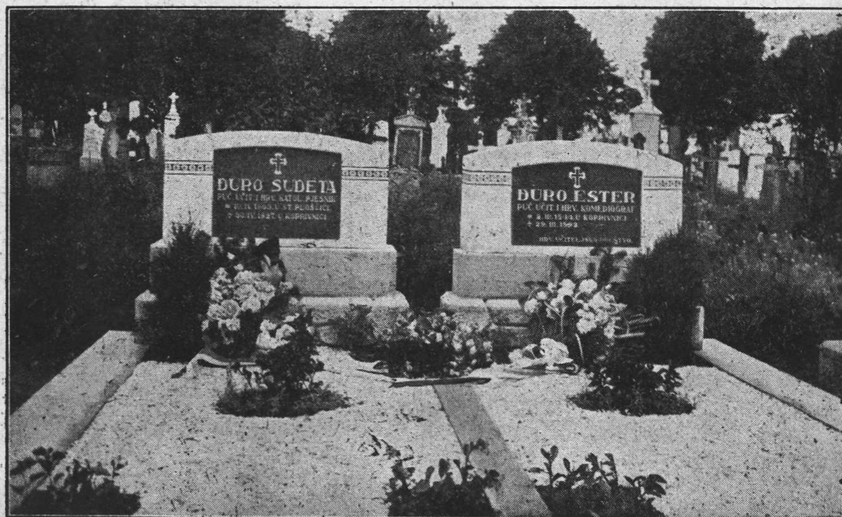
UMRO JE PRED DESET GODINA

Umro je pred deset godina u Koprivnici, ali po svojim pjesmama uvijek je s nama. Sjećamo ga se sve više. Živi u iznesenim ljepotama, jer »o njemu nam neprestano pričaju Gospina zvona, ptice i potoci, šumarice kraj puta, jaglaci i rascvale grane prvih proljetnih jorgovana, jer nitko, nitko kao on nije tako dao poeziju umiranja hrvatskog čovjeka, jer je on imao dušu, koja je bila naša i svih onih, koji su je imali — pa su je zaboravili...« (I. Lendić)

Đuro Sudeta bio je učitelj. Umro je mlad, u 24. godini. Kao šestnaestgodišnji dječak dao je pjesmu »Suton«, koja je karakteristična i za kasniju njegovu poeziju punu melankolije sutona. Napaćen od teške bolesti iznio je u pjesmama svoje boli. Ali i u najtežim časovima njegove pjesme su pjesme čovjeka kršćanina, puna vjere i pouzdanja u volju Božju. Prima boli stojeći skrušeno »pred veličanstvom Božje ljubavi«.

U kratkom svom životu dao nam je Sudeta mnogo. Po brojnim nedovršenim pripovijestima i romanu »Zasjenjeni dani« vidi se, koliko je toga zamislio. Najpoznatija mu je fantastična pripovijest »Mor«. To je priča sa zvonkom pjesničkom dikcijom, pjesma prirode i veze čovjeka s prirodom.

Zbirke pjesama su mu: »Osamljenim stazama«, »Kućice u dolu«, i »Sutoni« koji s u izašli poslije njegove smrti. Prva mu je pjesma štampana u »Luči«, gdje je uz »Hrvatsku Prosvjetu« izašlo najviše njegovih stvari. On je nesamo po sadržaju nego i po tome izrazito katolički pjesnik. Njegove pjesme su golem dobitak za hrvatsku, posebno hrvatsku katoličku poeziju. aZto se i njegov prerani gubitak teško mlađim pjesnicima dragocjen uzor, a čitajući ih još i danas osjeća. Njegove pjesme su našim silom nas prenose u pjesnikov svijet patnja, da s njime trpimo, a u bolima da ne podlegnemo nego osjećamo »Da smo dobri, — da smo bolji, — da slutimo — kako svijesno — svoje misli, htijenja, čežnje — prepuštamo kao djeca — jednoj tajnoj — svetoj — volji!« K.

Slika desno:

GROB PJESNIKA ĐURE SUDETE U KOPRIVNICI

Dne 30. travnja o. g. navršila se deseta godišnjica smrti tog odličnog hrvatskog lirika

RUČICA OD ALABASTRA

Napisala Božena Nemcova

U neko selo došla su dva isložena vojnika, da traže službu. Jedan se još posve dobro držao, ali je drugi bio jadnik sav izmrcvaren, zato nije niti dobio službe, a seljaci su ga iz milosrđa hranili.

Prvoga je uzeo neki seljak. Kada su nastale paše, išli su oba dva zajedno. Djevojčice su ih rado susretale, jer je onaj stari znao pričati lijepe i duhovite pričice, a onaj drugi zbijati razne šale, da su svi pucali od smijeha.

Među djevojkama bila je i jedna starija, u koju se ovaj veseli vojnik zaljubio. Imala je samo kućicu i ništa više. Ali vojnik je mislio: Radije i to nego ništa! Nešto ću zaraditi, nešto će ona dodati, pa ćemo živjeti! — I uzme je. On je služio, a ona nadničarila, i tako su se nekako izvlačili. Seljaci su ih vrlo voljeli. Kad su dobili djevojčicu — Suzanu, seljanke su je nosile kućama i dobro je hranile. Godine su letjele, Suzana je cvala kao poljsko cvijeće i bilo ju je puno selo. Ljudi su je voljeli, jer je svakome bila na pomoći.

Nedaleko sela dizao se stari grad, obrastao mahovinom; među tim bi zidinama Suzana znala prosjediti dobar dio dana pjevajući i pletući vjenčiće.

Bilo je to uoči sv. Ivana Krstitelja, kad se po cijelom selu razlijegala krika i buka ljudi, koji su trčali s drvima prema starome gradu, da pale ivanjski krijes. Suzana je gore bila prva. Kada su pripravili hrpu drva i potpalili, uhvatili su se svi u kolo te počeli skakati i pjevati. Kada su se napjevali, preskakivali su vatru... Tada se Suzana spotakla o nešto. Sagne se i opazi malu ručicu od alabastra.

»Baci to, to je začarano!« vikali su ljudi.

»Ne, ne, nemoj baciti,« govorio je stari vojnik Martin, koji je skupa s njezinim ocem bio došao u to selo. »Navuci je na nešto i objesi oko vrata, to će ti donijeti sreću!«

Suzana je poslušala njegov savjet, navukla je ručicu na podvezu i metnula oko vrata. Vatra je izgorjela, a momci su se i djevojke pomalo spremali kući.

»Ne idemo još kući. Tako je krasna noć, idemo na grad!« zvala je Suzana svoje prijateljice.

»Šta te napada? Ne znaš li, da u svetoivanjskoj noći imaju moć čarobnice?« odgovorile su djevojke. Ali Suzana se nije dala preplašiti, nego je otpratila prijateljice sve do sela, a onda se vratila na stari grad, sjela i promatrala je zvjezdani nebeski svod. Najednom začuje tako krasnu i tako zamamljivu glazbu, da joj se srce od radosti stezalo. Sve bliže i bliže primicali su se čarobni zvuci, a iz staroga grada izlazili su bogato odjeveni glazbenici. Iza njih su išli gospodin i gospođa. Na glavi im se sjale zlatne krune, a na sebi su imali haljine posute dragim kamenjem. Iza njih stupali su dvorjanici — dva po dva — i krasne gospođe i vitezovi, svi u bogatim haljinama. Postrance su sluge nosili plamteće luči.

Kada su obišli cijeli dvor, zaustavili su se pred Suzanom. Kraljevna je pozove prstom, a Suzana nije ni čas promišljala, nego je odmah priskočila tajanstvenoj družbi i pošla je uz kraljevnu, koja ju je za ruku vodila u sam grad. Tu su se u jednom kutu otvorila vrata i svi su ušli unutra. Prošli su kroz hodnik i našli su se u nekom krasnom vrtu, u kojemu je stajao dvorac od alabastra, optočen zlatom. Cvijeće najrazličitije ljepote i drveće puno voća mirisali su najmilijim mirisima. Zlatna vrata od alabastarnog dvorca su se otvorila, a cijela pratnja i kralj poklonili su su kraljevni — i nestade ih.

Kraljevna je vodila Suzanu po vrtu. Došli su do mirtinog grma i kraljevna je otrgnula grančicu, splela je u vjenčić te položila Suzani na glavu govoreći:

»Sutra dođi s ocem na grad i kopajte ovdje, gdje sada stojimo. Nemojte nikome odati, što budete našli, i nemojte dulje ostati u selu.«

Iza toga uzela je kraljevna Suzanu za ruku i povela je opet istim putem sve do starih vrata. Zatim je iščeznula, a Suzana je otišla kući.

»Bože dragi!« mislila je putem. »Toliko sam puta već bila na tom gradu, ali onih starih vrata nisam nikada vidjela. Čudna je to stvar, gdje se to sve stvorilo.«

Kada je došla kući, roditelji su već spavali. Bio je jedan sat iza ponoći. Tiho je skinula vjenčić, spremila ga pod jastuk i legla.

Sunce se već visoko diglo i svijetlilo kroz mali prozorčić, kada je majka probudila Suzanu.

»Ne zna, kada treba ići u krevet, a ujutro ne će da ustane,« srdio se otac. Suzana je trljala oči i mislila, što je sanjala.

»Ja ne znam, roditelji, što se to sa mnom dogodilo. Je li to bio san ili mi se doista dogodilo? Ali čekajte, pa metnula sam onaj vjenčić pod glavu.«

Djevojka turi ruku pod jastuk i izvuče mirtin vjenčić spleten od jedne grančice, ali više nije bio zelen, nego od čistoga zlata. Majka i otac prekrstili su ruke i pitali su je, gdje je bila i što joj se dogodilo.

Slika desno:
GUŠČARICA NA SAVI
Naslikao Nikola Mašić

»Dobro ti je savjetovao prijatelj, da onu ručicu spremiš! Ona donosi sreću, a na onom mjestu sigurno leži blago,« rekao je otac. »Samo ako nisi zaboravila to mjesto.«

»O, to se nemojte bojati,« rekla je Suzana, »ako hoćete, idemo odmah tamo.«

»Ne, sada su ljudi u polju, pa bi nas vidjeli. Idemo u podne.«

Upravo u podne išla je Suzana s ocem k starom gradu. Odmah se od vrata maknula na onu stranu, kuda je u noći išla s društvom, i tu opazi jedan niski zid, a na njem mali prohod, koji je u noći izgledao kao vrata. Jedva su kroza nj prošli, našli su se u okruglom dvorištu, obraslom travom i niskim grmljem.

»Ovdje je stajao onaj grm,« rekla je Suzana i stala je kraj šipka visokog pedalj, »ovdje kopajte, tatice!«

Otac je poslušao, odmah je počeo kopati na tome mjestu — i gle! — jedva je malo zemlje odvrnuo, vidio je željezom okovani sanduk. Bio je vrlo velik, i otac ga nije mogao s mjesta maknuti. Ali čim ga se Suzana dotakla, odnijeli su ga bez muke. Sanduk je bio pun zlata.

»Znaš, što mi je najviše žao, da od toga ne mogu ništa dati svom prijatelju ni onim seljacima, koji su nam u nuždi pomogli.«

»Znate šta, tata, vi recite, da ste postali baštinik, pa dajte bar starome Martinu nekoliko zlatnika.«

»Imaš pravo! Sutra idem u grad, pa ću kupiti konje, a vi ovdje sve uredite. Kad se vratim, reći ću, da sam dobio dobru službu u gradu i da ćemo onamo; a Martin neka ostane u našoj kućici. Kad se ne budemo više vraćali, ostat će njemu, a s vremenom se može svašta dogoditi. Ali kažem vam: jezike svežite!«

Drugog dana otišao je otac u grad, kupio je konje i kola i našao lijepu kuću. Kad se vratio u selo, svi su ga gledali, kako — on siromah — vozi kući konje i kola.

Do njih je stanovao neki vrlo zloban seljak sa ženom. Njima nije išlo iz glave, kako je dobio novaca za kola i konje. Puna znatiželje ode susjedova žena k njima, da nešto zapita, a onda i to, gdje su dobili novac za kola i konje.

»Draga susjedo, reći ću vam, ali nemojte nikome ništa reći. Moj muž naslijedio je od jednog strica nekoliko tisuća zlatnika, pa će nam biti bolje. Vidite, otkako je naša curica našla onu začaranu ručicu, imamo sreću; a ja je ne bih dala ni za kakav novac!«

Seljanka je otišla kući i rekla to mužu te ga nagovarala, neka ukrade Suzani onu ručicu. Kod susjeda su međutim natovarili kola; a Suzanin otac htio je da još do naveče stignu do najbližeg mjesta, zato se sa svima oprostio. Suzana je plakala, a kad su već imali otići, sjeti se, da bi otrčala još na stari grad te da tamo još malo zapjeva. Rekla je to ocu; a zlobni susjed, koji je malo podalje stajao, čuvši to okrene se i otrči naprijed. Mislio je, da će tamo najbolje izvesti svoju zamisao. Ali nije čuo, kad ju je otac odgovarao od nauma i rekao, da će se tamo svi zaustaviti, pomoliti i zahvaliti za nenadanu sreću.

Seljak je stajao kod starog dvora i čekao. Najednom začuje rzanje i vidi, kako prema njemu trči konj. Ode mu ususret, da ga ulovi, a konj pristupi k njemu posve mirno.

»Za Boga miloga, pa to je moja Liska. Ko te je pustio?« poviče seljak i uhvati kobilu za grivu, a ona ga ponese u zrak, tri puta okruži grad s besvijesnim seljakom — i nestalo ih je. Nikada se nije o zlobnom seljaku ništa saznalo.

Malo iza toga stajala je na gradu Suzana s ocem i majkom. Rastajala se od svog najdražeg mjestanca i u duhu je zahvaljivala kraljevni za njeno dobro djelo. Martin je čekao kraj kola. A kad su se s njim opraštali, najviše su plakali. Otac mu je dao nekoliko zlatnika.

Kad je obitelj stigla u grad, kupili su pokućstvo, haljine, našli služavke i sluge, učitelje i učiteljice za Suzanu, da nešto nauči. Kada su tri godine prošle, nitko više nije u njoj mogao prepoznati seljačku djevojku. Bila je pametna u svakom pogledu, uz to lijepa i vrlo dobra. Roditelji se nisu s njom odviše pokazivali, ali zato ipak nije ostala nezapažena. Mnogo ju je mladića prosilo, ali njoj se najviše dopao jedan lijepi i bogati plemić. Nitko nije bio proti tome, zato se odmah bez zapreka sve dogovorilo i ustanovilo se dan vjenčanja.

Suzana je išla na odzive obučena u skupocjenoj odjeći, ukrašena zlatnim vijencem od mirte i s ručicom od alabastra — svojim najdražim uspomenama. Putem priđe kolima neki siromah, moleći mali darak. Nevjesta naloži da zaustave kola, bolje pogleda starca i prepozna u njemu starog Martina. Brzo skoči dolje i uzme ga za ruku, pa mu reče:

»Zar me ne poznaš, Martine? Ja sam Suzana. Dođi k nama u kola i pričaj, kako ti je bilo otkada se nismo vidjeli.«

Suzanin je otac kupio selo, u kojem se ona rodila, a nedaleko starog dvora sagradio je sebi dvorac, u kojemu su kasnije svi lijepo živjeli. Seljacima je platio deseterostruko za dobra, koja su mu oni prije učinili. Ručica od alabastra i zlatni vijenac ostali su najljepšom uspomenom njihove obitelji.

Prevela Z. *L. Perinić*

NIKOTIN I DOJENČAD

U liječničkim se časopisima mnogo pisalo o zagonetnom slučaju otrovanja nekog dojenčeta. Dijete je bilo posve zdravo i normalno razvijeno, a hranilo se isključivo majčinim mlijekom. Najedamput je bez ikakva razloga oboljelo i pokazivalo sve znakove otrovanja: imalo je neprestani podražaj na povraćanje, nije htjelo uzimati nikakvo jelo niti piće, dobilo je grčeve po čitavom tijelu, zjenice su mu postale uske, a crijeva su prestala raditi. Koža mu je postala blijeda, sluznice jako crvene, bilo ubrzano. Liječnici su odmah posumnjali na akutno otrovanje, ali nisu mogli otkriti nikakvo vrelo otrova, budući da majka nije uzimala nikakav lijek. Liječnici su se našli pred zagonetkom, te su već napustili svaku nadu, da će im uspjeti dijete održati na životu. U zadnji čas opazio je kućni liječnik da majka puši, te je propitkivanjem saznao, da majka popuši i po 40 cigareta na dan. Liječniku je odmah bilo sve jasno. Tu se radilo o akutnom otrovanju dojenčeta nikotinom, što ga je dijete usisalo majčinim mlijekom. Majka je po nalogu liječnika odmah prestala pušiti, a dijete se brzo oporavilo. Nikotin prelazi u majčino mlijeko i stavlja život dojenčeta u pogibelj. Stoga bi se i moderne majke morale ostaviti pušenja barem tako dugo, dok dijete siše.

DJECA I LJETNA ŽEGA

Najveći pomor dojenčadi u našim krajevima vlada u ljetnim mjesecima. Od čega umiru toliko mala djeca? Utvrđeno je, da je najčešći uzrok smrti poremećenje ishrane. Prije se mislilo, da to većinom dolazi od pokvarenog mlijeka, dok je danas već dokazano, da pokvareno mlijeko nije glavni i jedini uzročnik ljetnih proljeva male djece. Tu igraju važnu ulogu i mnogi drugi čimbenici. Liječnici tvrde, da i sama ljetna vrućina može izazvati proljeve i povraćanje kod male djece, a to su prvi signali poremećenja probave. To se osobito često opaža kod loše građenih vrućih stanova, gdje će djeca najprije oboljeti uslijed same vrućine. Ipak se i tu opaža neka razlika. Više obolijevaju djeca koja su hranjena kravljim mlijekom, a manje su pogođena ona djeca, koja sišu majčino mlijeko. Stoga su liječnici postavili pravilo, da se dojenčad ne smije odbiti od majčinih prsa za vrijeme vrućih ljetnih mjeseci, već se s tim mora pričekati do hladnijih jesenskih dana. Kad bi se naše majke uvijek držale tog pravila, bilo bi na grobljima mnogo manje dječjih križeva.

Dr. I. Kečkeš

Tjedni kalendar dobre domaćice

Rimokat. kalendar	Srpanj – juli
Nedjelja **18** Fridrik	Objed: Ragu juha od kokoši. Kokošje meso s mladim krumpirima i umakom od hrena. Kolač s trešnjama. Večera: Pašteta od jetara, kruh i čaj.
Ponedjeljak **19** Vinko Paul.	Objed: Juha od cvjetače. Punjena salata glavatica. Marelice. Večera: Drobljenac sa salatom.
Utorak **20** Ilija pr.	Objed: Juha od krumpira. Varivo od graha s faširanim odrescima. Večera: Sir s vrhnjem.
Srijeda **21** Danijel pr.	Objed: Juha od zelenja. Pečeni jastučići od sira s pekmezom. Večera: Đuveđ.
Četvrtak **22** Marija Magd.	Objed: Juha od špinata. Teleći paprikaš. Višnje. Večera: Meko kuhana jaja.
Petak **23** Apolinar	Objed: Juha od vrhnja. Pirjani krumpir. Pita od trešanja. Večera: Kuhana salata glavatica.
Subota **24** Kristina	Objed: Prežgana juha Grah s žemljinim mrvicama. Naduvak od makarona. Večera: Mladi krumpir sa risom i salatom.

Zdravlje

Koji krumpir ima najviše vitamina? Naš narod troši mnogo krumpira. Stoga je važno znati, da svježi jesenski krumpir ima tri puta više vitamina nego odstajali stari krumpir u proljeće.

Bolest modernih dama. Pretjerana upotreba kozmetičkih sredstava kod modernih dama dovodi do različitih kožnih bolesti. Ustanovljeno je, da puder pomada za lice, a naročito ruž za usta izazivaju lako kožne bolesti, a najčešća je pojava ekcem. Sva sredstva za poljepšavanje sadržavaju raznovrsne otrovne tvari, koje su štetne za kožu i sluznicu, pa to izaziva tvrdokorne kožne bolesti.

Kućni savjeti

Čišćenje svilenih marama. Jednobojne svilene marame moraju se ponajprije natrti sapunom. Onda se mekoj vodi — najbolje kišnici — prilije malo špirita, te se u tom prožmiču. Zatim se tkanina stavi među dvije obične tkanine tako, da ne dođe svila na svilu, te se odmah izgladi toplom gladilicom. — Šarene svilene marame čiste se na ovaj način: U mlaku kišnicu ili potočnicu metne se jedan prijesan žumanjak od jajeta. To se dobro razmiješa te se u toj smjesi šarena svilena marama ili druga kakva svilena tkanina opreзно opere. Zatim se dobro ispere u u čistoj hladnoj vodi i izgladi, dok je još vlažna.

Čišćenje raznih predmeta. Kipovi i drugi predmeti od gipsa, alabastra, mramora i t. d. najbolje se očiste krušnom sredinom. Kruh mora biti svjež, pa se njegovom sredinom taru ti predmeti sve dotle, dok ne budu posve čisti. Zatim se istaru mekom krpom, da se uklone svi ostaci kruha.

Dobar tek

Bećarski paprikaš. Nareži puni tanjurić luka, paprikama otstrani jezgru i nareži na uske odreske, da ih bude otprilike toliko koliko i luka. Zatim pošuri rajčice, oguli ih i također nareži. Na masti pirjaj najprije luk, posoli ga i kad omekša, dodaj narezane paprike i to neko vrijeme pirjaj, a zatim uspi priređene rajčice. Sve neka dobro provrije. Tko hoće može metnuti i malo šećera i kiselog vrhnja.

Rezanci sa vrhnjem i šunkom. Umijesi i izreži rezance, zakuhaj ih u vrelu slanu vodu, kad provriju procijedi ih na sito i polij hladnom vodom. Miješaj deset dkg maslaca sa dva žumanjka, dva decl vrhnja, 10 dkg nasjeckane šunke ili suhog mesa, žlicu konzerve od rajčice i ako hoćeš naribanog parmezana. To posoli i pomiješaj sa rezancima, a zatim miješaj snijeg od dva bjelanjka. Sve zajedno metni u zdjelu za pečenje, koju prije namaži sa maslacem, te prepeci u pečenjari da odozgo porumeni.

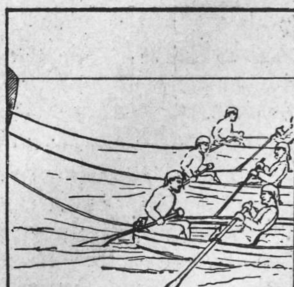
Teletina sa zelenjem. Teletinu prepeci na masti. Kad lijepo porumeni, dodaj mladog zelenja, kakvog već ima prema godišnjoj dobi. Zelenje prije nareži na rezance ili na kocke. Sve zalij toliko vode ili juhe da bude prekrito posoli i kuhaj dok postane mekano. Na koncu dodaj posve malo šećera i svijetlo žuti zapržak. Načini tijesto za žličnjake te ih zakuhaj u vreloj slanoj vodi, ocijedi i začini sa vrelom masti, te ponudi uz teletinu sa zelenjem.

S. A.

Pustolovni roman u slikama

ZLATNI OTOK

14. NAPISAO R. L. STEVENSON — ILUSTRIRAO STJEPAN PETREŠEVIĆ

»Hispaniolu« su mornari sa čamcima vukli u sidrište. Već se osjećalo, da je popustila njihova disciplina. Glasno su proti svemu rogoborili.

Zato kapetan okupi vjerne mornare i ispripovjedi im, da se sprema urota. Oni su i sami to naslućivali. Zatim mi podijeli oružje.

Popodne kapetan dozvoli mornarima, da pođu na otok. Svi su se tome veselili. S mornarima je pošao na otok i mali Jim.

Mali Jim je umakao ostalim mornarima koje je je predvodio Silver, i sam krenuo po otoku. Svuda je sretao zmije i — pustoš...

KAKO ĆEMO SE SUNČATI?

Napisao Stjepan Gotvald

Nije svejedno, da li se ljeti sunčamo na obali mora, na obronku gorske šume ili na krovu ili terasi u gradu, gdje dim iz kuća upija sunčane zrake. Tamo, gdje je djelovanje sunca jače, treba drugačije postupati, a opet drugačije, gdje je slabije. Sunce je izvor svakog života na Zemlji i prvi uslov zdravlja, treba samo znati s njime razumno postupati.

Osim toga treba i to znati, da je koža vrlo važan organ tijela. Čovjek mora umrijeti, ako mu se uništi (recimo izgori) polovica kože. Kožom dišemo, osjećamo, ona izlučuje iz tijela škodljive tvari, ona daje tijelu boju, čuva naše tijelo od vanjskih upliva, regulira tjelesnu toplinu i vrši imunobiološku funkciju. Kada nam koža oboli, onda nam je zlo...

Kod sunčanja je koža prva na udaru sunčanih zraka. Ona uslijed toga najprije pocrveni, a onda potamni. To je otuda, što pod utjecajem sunčanih zraka u kožu pritječe mnogo više krvi, koja u koži odlaže neko mastilo (pigment). Od toga dobiva koža onu tamnu boju, koja ostane još i nekoliko mjeseci poslije sunčanja. Jetra izdvajaju iz krvi stara i islužena crvena krvna zrnca i njihovu boju, pa je i ona kod sunčanja jako aktivna. Sunce uopće izaziva u našem organizmu intenzivan rad.

Sunčamo li se naglo, nerazborito na jakom dnevnom suncu ležeći, nastaju nagle promjene u radu naših organa. U prvom redu ćemo i samo malo njiežniju kožu uništiti, što je vrlo bolno, ali i živčani sistem ćemo time povrijediti i trpjet ćemo od migreme, besanice i bolesti jetara.

Najprije nam je potrebna priprava organizma za sunčanje. Ta se priprava sastoji u tome, da tijelo najprije izvrgnemo zračnim kupeljima, t. j. da se što više krećemo ili gimnasticiramo bez odijela na svježem zraku. Da se bavimo, hodamo, radimo, na suncu ½ do 1 sata dnevno, osobito oko 10 sati ujutro i oko 5 sati popodne. Time ćemo pomalo privikivati unutarnje organe na intenzivniji rad i pojačati krvotok. Tek poslije ovakve priprave možemo se sunčati ležeći na jakom suncu. Glasoviti liječnik, helioterap Roller kaže: ‚Svako sunčanje mora početi kod nogu, i onda malo pomalo napredovati prema glavi.' Prije svakog sunčanja treba provesti neko vrijeme u hladovini. Najbolje i sigurno je od koristi, ako se sunčamo ovako:

	Noge do koljena i ruke do lakata (sa svake strane po:)	Bedra i nadlaktice (sa svake strane po:)	Prsa, leđa i trbuh
1 dan	5 minuta	— minuta	— minuta
2 „	10 „	— „	— „
3 „	15 „	10 „	5 „
4 „	20 „	15 „	10 „
5 „	25 „	20 „	15 „
6 „	30 „	25 „	20 „
7 „	35 „	30 „	25 „

Poslije toga možemo cijelo tijelo sunčati.

Jaka svjetlost, osobito ultraljubičaste zrake umaraju, zasljepljuju i kvare oči. Zato je svrsishodno, da na plažama, kod planinarenja i kretanja na jakom suncu nosimo tamne naočale. Baš ove ultraljubičaste zrake imaju jako biološko djelovanje i prolaze kroz tijelo do kostiju, pa se na tome i osniva liječenje različnih bolesti na suncu — helioterapija. Dok smo u vodi, tijelo nam je zaštićeno od tih zraka, ali lice (osobito nos) nije. Zato je dobro, da te dijelove namažemo kremom, prije nego se kupamo na suncu.

Za vrijeme, dok uzimamo sunčane kupelji, treba jesti laganija jela i ne uživati alkohola.

Budemo li se ovako sunčali i držali se ovih savjeta, ne ćemo kukati poslije sunčanja, već ćemo biti okrijepljeni, zdravi i otporniji.

NA SUDU: Sudac (optuženiku): »Kako se zovete?«

»Ta, molim vas, gospodine suče, pričinjate se, kao da me ne poznajete, a koliko puta sam već stajao pred vama?«

SVE IZRAVNANO. Susjed sreo susjeda. Skinuše jedan drugom šešir.

Prvi: »Oprostite, dragi susjede, jedna moja kokoš je kroz plot otišla u vašu baštu i tamo je čupala cvijeće!«

Drugi: »Molim, ništa za to. Moj pas ju je ulovio i razderao.«

Prvi: »Tako? No, pa ništa za to. Ja sam vašeg psa malo prije pregazio automobilom.«

DOBAR ZNAK. Liječnik u zavodu za umobolne pita bolničarku:

»Kako se osjeća bolesnik u sobi br. 13?«

»Sada je počeo strašno napadati žene.«

»Vidi se, da napreduje. To je najsigurniji znak ozdravljenja!«

PROŠIRENA ŽELJA. »Lokomotiva, što vuče brzi vlak, vrlo je skupa!«

»Mislim, da jest. Rado bih imao toliko novaca, da mogu kupiti jednu takvu lokomotivu!«

»A čemu će ti?«

»Meni ne treba. Trebao bih samo toliko novaca.«

DJEČJI ODGOVOR. U vlaku mališan, koji ima hunjavicu, neprestano šmrče. To je uzrujavalo gospodina, koji je sjedio do njega, pa ga upita:

»Mali, zar ti nemaš džepnog rupca?«

»Imam, čiko, itekako, ali ga nikome ne posuđujem!«

STARA BOLEST. Što mislite, mladi gospodine, koliko mi je godina?«

»Po vašim očima, milostiva gospođo, mislim, da ste osamnaestgodišnja djevojka, po licu da imate sedamnaest, a po ručicama da imate tek četrnaest godina!«

»No . . . pa?«

»To sve skupa čini četrdeset devet!«

DOBAR PRIMJER. Ana: »Jesi li čuo, kako je tvoj prijatelj Martin rekao svojoj ženi, neka ode u dućan i neka pogleda šešir za četiri stotine dinara? Ugledaj se ti u njega! To je muž!«

On: »Jesam li ti ja ikada branio da gledaš šešire od četiri stotine dinara?«

IZ MONOLOGA JEDNOG PIJANICE: »Kad sva užeta budu popucala, onda ću se objesiti . . .«

NA MEDICINI. »Gospodine kandidate, koje je sredstvo, po vašem mišljenju, najbolje za spavanje?«

»Dobar krevet, gospodine profesore!«

NAPETO STANJE. »Je li istina, da si se zaručio s kćerju svoje gazdarice?«

»Da.«

»A jesi li sretan?«

»O, veoma! Stanje se izmijenilo. Sada se njezina majka ponaša, kao da se boji, da ću je na prvoga otpustiti!«

ULOVILA GA! Marica sva bijesna dotrči svojoj prijateljici: »Oh, ti muškarci, nijednom ne smiješ više vjerovati!«

»A što se opet dogodilo?«

»Pomisli samo. Prošle nedjelje smo ja i Ivo ugovorili, da cijele nedjelje ne ćemo nikuda izlaziti, a najmanje na kakvo vidno mjesto. I sad, pomisli, gdje sam ga jučer srela!«

»Gdje?«

»Na Zrinjevcu!«

DOBRIJAN ČITA „OBITELJ"

Vrućina je! Čika hoće
da se malko smoči.
Eno ga u kupaoni:
hladnu vodu toči.

Al ga zvonce sa vratiju
punim glasom zove:
stigao je divni svezak
»Obitelji« nove!

Odmah za stol ide čika,
da »Obitelj« čita,
a što je u kupaoni
više i ne pita!

Poplavila voda kuću,
nasta cijela graja,
čika za to i ne mari
već čita do kraja . . .

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Na plaži

1 2 3 4 5

Lijevo: 1. Vrlo praktičan kaputić za ljeto iz bijelog platna, a obrubljen sa marinersko-plavom prugom i istobojnim pucetima. — 2. Jednostavna haljina za plažu iz bijeloga grubog platna. Ovratnik i puceta zeleni. — 3. Kupaći ogrtač iz uzorkane frotir-tkanine. Pojas poput užeta, sprijeda vezan. — 4. Pidžama za plažu iz žućkastog materijala, dok su pojas i naramenice tamno-plave. — 5. Jednostavna haljina za plažu. Sprijeda se kopča do dolje sa velikim pucetima. Džepovi također veliki. Bluzica se mijenja po volji, a može se nositi i bez nje.

KRIŽALJKA

Složio V. P-oš

Vodoravno: 1. pok. zamjenica, 4. epsko djelo, 5. bavi se botanikom, 10. av, 11. žitarica (bez b), 12. broj 14. nije stari, 17. sedlo, 19. redni broj (5), 21. mjera za papir, 23. dva slova, 24. dulja pripovijest, 27. kratica: udružena opozicija, 28. točan, ispravan i dovoljan, 32. množ. od as (kraći oblik), 34. ženski glas, 36. nepovrediv, 37. narod Irske, 38. iznad 39. grčko slovo (dugo e), 40. način sporazumijevanja, 42. žensko ime, 44. šala, 46. vrst lirske pjesme, 48. grad u Transilvaniji, 50. pozornica, 52. Alija (krat.), 53 spisi.

Okomito: 2. dva, 3. lična zamjenica, 6. žitarica, 7. miris, 8. žensko ime (Ivan), 9. grad na Azovskom moru, 13. Asirija, 15. pokrajina u Južnoj Africi, 16. zatvor, 20. arapski poglavica, 22. svečana dvorana, 25. negve, 26. vrst papiga, 28. akrobata, 29. sastav kamena za brijanje, 30. organ za čišćenje krvi, 31. žurnalista, 33. sila, 35. mjera za tekućine, 41. vodi struju, 43. oče (žid.), 45. sat, 47. brat Kainov, 49. grčko slovo (iza pi), 51. niječna čestica.

Rješenje treba poslati do 30. srpnja. Među odgonetače podijelit će se 10 lijepih romana.

Odgonetke i nagrade iz 20. br.

Vodoravno: 1. patina, 3. namet, 4. šala, 6. garav, 7. kama, 9. lađa, 10. lido, 12. nada, 14. sama, 15. raka, 17. kava, 18. para, 20. suton, 21. jaglaci. — Okomito: 1. pamet, 2. naša, 3. narav, 5. laka, 7. mali, 9. laguna, 11. dolama, 13. dara, 14. Sava, 16. kapa, 17. Katon, 19. raja, 20. suci.

Žrijebom su podijeljene nagrade: Po jedan roman dobili su: Z. Kulier iz Sarajeva, I. Juka iz D., V. Kereković iz Zagreba, B. Soldo-Mostić iz T., F. Matejnić iz L. Kutić iz Z., M. Malarić iz K., K. Simundža iz R., J. Grosić iz L., Perko Vidrić iz K. i Š. Repina iz Zagreba.